

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाकरीता
राज्यस्तरावर "औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक"
(Index of Industrial Production) परिगणित
करण्यासाठी समिती गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: असांसं-१३१९/प्र.क्र. ४२/का-१४१७

मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२

दिनांक: ५ मे, २०२१

प्रस्तावना:

केंद्र शासनाने स्थापन केलेल्या राष्ट्रीय सांख्यिकी आयोग (National Statistical Commission) कडून करण्यात आलेल्या शिफारशीप्रमाणे "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणना करणे आवश्यक आहे. तसेच केंद्र शासनाचे "सांख्यिकी सक्षमीकरणासाठी सहाय्य" (Support for Statistical Strengthening-SSS) या केंद्रीय सहाय्यीत योजना (Central Sector Scheme) अंतर्गत देखील "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) प्रकाशीत करणे हे २० प्रमुख सांख्यिकीय कार्यापैकी (२० Core Statistics) एक कार्य आहे.

२. नियोजन विभाग स्तरावरून वरील पार्श्वभूमीवर "राज्यस्तरावर औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणित करण्यासाठी संपूर्ण कार्यप्रणाली निश्चित करण्याकरीता "संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय" यांच्या अध्यक्षतेखाली नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक असांसं-१३१७/१६७६/प्र.क्र. १५१/का-१४१७ दिनांक १६ नोव्हेंबर, २०१७ अन्वये समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीचा कार्यकाल दिनांक ३१-८-२०१८ रोजी संपुष्टात आला आहे.

३. नियोजन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक असांसं-१३१७/१६७६/प्र.क्र. १५१/का-१४१७ दिनांक १६ नोव्हेंबर, २०१७ अन्वये स्थापित समितीच्या कार्यकालादरम्यान त्रैमासिक निर्देशांक परिगणनेकरीता माहिती संकलन, छाननी सलग माहितीकरीता पाठपुराव्याबाबत प्रयत्न करण्यात येत होते. परंतु माहिती प्राप्त करण्याकरीता विविध कारणाने अडचणी येत असल्याने "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) दिनांक ३१-८-२०१८ पूर्वी परिगणित करणे शक्य झालेले नाही. दरम्यान "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणित

करण्याबाबतच्या अडचणीवर मात करण्यासाठी दिनांक ७ ऑगस्ट २०१९ रोजी केंद्र शासनाचे राष्ट्रीय सांख्यिकी कार्यालय (National Statistical Commission) नवी दिल्ली यांना मार्गदर्शन करण्याची विनंती करण्यात आली व राष्ट्रीय सांख्यिकी कार्यालय (National Statistical Commission) नवी दिल्लीकडून दिलेल्या मार्गदर्शनाप्रमाणे "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणनेच्या कार्यपद्धतीचे विस्तृत व तांत्रिक मार्गदर्शन घेऊन "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणनेच्या कामास गती प्राप्त करण्यासाठी अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयातील संबंधित अधिकारी / कर्मचारी यांना "यशदा, पुणे" संस्थेमार्फत "विशेष प्रशिक्षण" देण्यात आले. सद्यःस्थितीत "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणित करण्याची कार्यपद्धती निश्चित करण्यात आली असून प्रायोगिक तत्वावर प्राप्त आस्थापनांच्या काही माहितीच्या आधारे "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणित करण्यात आलेला असला तरीही आस्थापना विषयी आवश्यक पूर्ण माहिती उपलब्ध नसल्याने प्रकाशित करता आलेली नाही.

४. अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाकडून "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणित करण्यासाठी "वेब पोर्टल" (Web Portal) ही प्रणाली नुकतीच विकसित करण्यात आलेली आहे. विहित कालमर्यादेत नियमित व अचूक उत्पादन आकडेवारी संबंधित आस्थापनेकडून गोळा करण्याकरीता केंद्र शासनाच्या सांख्यिकी संग्रहण अधिनियम, २००८ व सांख्यिकी संग्रहण अधिनियम २०११ च्या नियम ५ व ७ अन्वये उद्योग विभाग अधिनस्त उद्योग संचालनालयाखाली जिल्हास्तरावर कार्यरत जिल्हा महाव्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग केंद्र (GM-DIC) यांना जिल्ह्याचे "सांख्यिकी अधिकारी" (Statistical Officer) म्हणून घोषित करून कायदेशीर बाबींच्या पूर्ततेसाठी राजपत्र प्रसिध्द करण्याची कार्यवाही नियोजन विभागामार्फत करण्यात येत आहे.

५. केंद्र शासनाने स्थापन केलेला राष्ट्रीय सांख्यिकी आयोग (National Statistical Commission) कडून करण्यात आलेल्या शिफारशीप्रमाणे "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणित करण्यासाठी गठीत समितीचा कार्यकाल दिनांक ३१-८-२०१८ रोजी संपुष्टात आला असल्याने संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय यांच्या अध्यक्षतेखाली समितीचे पुनर्गठन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

राष्ट्रीय सांख्यिकी आयोगाकडून करण्यात आलेल्या शिफारशीप्रमाणे राज्यस्तरावर "औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (Index of Industrial Production) परिगणित करण्यासाठी संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय यांच्या अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यास मान्यता कळविण्यात येत आहे.

समितीची रचना:

अ.क्र.	नाव	पदनाम
१	संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई	अध्यक्ष
२	उप महानिदेश, राष्ट्रीय नमुना पाहणी कार्यालय, नवी मुंबई	तज्ञ सदस्य
३	अपर संचालक (समन्वय), अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई	सदस्य
४	अपर संचालक (मूल्यमापन), अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई	सदस्य
५	अपर संचालक (इ.आ.सं.कें.), अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई	सदस्य
६	सह संचालक व नोडल अधिकारी, उद्योग संचालनालय, मुंबई	सदस्य
७	सह संचालक (राष्ट्रीय उत्पन्न), अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई	सदस्य
८	उप संचालक (अर्थ विभाग) अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई	सदस्य सचिव

समितीची कार्यकक्षा:

- १) "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) परिगणन संबंधित माहिती संकलन पद्धती, प्रकाशन इत्यादी बाबींचा वेळोवेळी आढावा घेणे, समन्वय करणे व आगाऊ वेळापत्रक प्रसिध्द करून "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) नियमितपणे प्रकाशित होणेबाबत संनियंत्रण करणे.
- २) "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) करीता विकसित करण्यात आलेले "वेब पोर्टल" (Web Portal) मध्ये सुधारणा / बदल आवश्यक असल्यास या संगणक प्रणाली संबंधात वेळोवेळी आढावा घेणे.
- ३) "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) इतर शासन राज्य / केंद्राशी तुलनात्मक विश्लेषण व सर्वोत्तम पद्धती (Best Practices) संदर्भात कार्यवाही करणे व अंमलबजावणी करणे.
- ४) "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) प्रकाशित करताना बंद कारखानदाराकडून प्रतिसाद न मिळणे, उत्पादनाच्या प्रक्रियेमध्ये बदल, कारखान्याचे स्थलांतर इत्यादी परिस्थितीत वस्तुसुची सुधारित करणे व त्यानुसार सुधारित वस्तुभार यांची पडताळणी करणे व आवश्यकता असल्यास सुधारणा / बदल सुचविणे.

२. संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापित "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) समिती परिगणनेच्या पूर्ण कालावधीकरीता कार्यरत राहिल. "राज्य औद्योगिक उत्पादन निर्देशांक" (State Level IIP) समितीच्या बैठका आयोजित करण्याकरीता तज्ञ सदस्यांना अदा करण्यात येणारा (i) मानधन (ii) प्रवास भत्ता, व (iii) इतर खर्च "सांख्यिकी सक्षमीकरणासाठी सहाय्य" (Support for Statistical Strengthening-SSS) या केंद्र सहाय्यीत योजने (Central Sector Scheme) अंतर्गत केंद्र शासनाकडून भारतीय स्टेट बँकेच्या (SBI) खाते क्रमांक ००००००३९२०९६६५८५८ या "बचत खाते" (Saving Bank Account) मध्ये "सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन प्रणाली (PFMS)" द्वारे आर्थिक वर्षामध्ये उपलब्ध असलेल्या निधीमधून करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

३. महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर हा शासन निर्णय उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०५०५१२४८४४१११६ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रज्ञा महाले)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:

१. प्रधान महालेखापाल (लेखा अनुज्ञेयता / लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२. प्रधान सचिव (व्यय), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, बांद्रा (पूर्व), मुंबई
४. उप महानिदेशक, राष्ट्रीय नमुना पाहणी, बेलापूर, नवी मुंबई
५. अधिदान व लेखा अधिकारी, बांद्रा - कुर्ला कॉम्प्लेक्स, मुंबई
६. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
७. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीय सहायक
८. उपसचिव (का-१४१७), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीय सहायक
९. नियोजन विभाग (का - १४२६ / १४२७), मंत्रालय, मुंबई
१०. निवड नस्ती (का-१४१७), मंत्रालय, मुंबई